

Q. D. B. V.

DISSERTATIO HISTORICO-IVRIDICA

DE

1666.
1756 6 7/

VSVCAPIONIS STATV
SECVNDVM ORDINEM CHRONOLOGI
CVM A XII TABVLIS AD TEMPORA
IVSTINIANI

QVAM

PRAESIDE

ANDREA FLORENTE RIVINO D

POTENTISSIMI SARMATARVM REGIS ET ELECTOR.

SAXON. CONSIL. AVLICO DIGESTI VETER. PROF.

PVBL. ORDIN. CVR. PROVINC. CONSIST. ECCLES.

ET SCABIN. ITEMQVE ORDIN. IVR. VITEMB.

ASSESSORE

D. APRIL. CID MDCC LVI

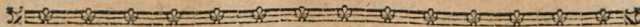
IN AVDITORIO ICTORVM

TVEBITVR

AVCTOR DEFENSVRVS

AVGVSTVS GOTTHELFF SCHMVCKIVS

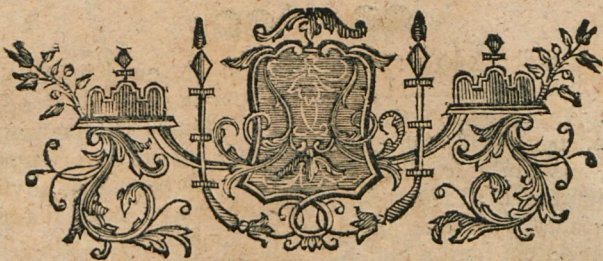
BVDISSINENSIS

VITEMBERGAE

TYPIS IO. SAM. GERDESII.

KOEN. BIBL.
DER
UNIVERS.
HALLE

Προλεγόμενα.

De vsucapionibus verba facere constitui. Intricatum et omnino spinosum est hoc argumentum, ita VIACCVRIVS, BARTOLVS et BALDVS parum in eo viderint. Miscet hic indoctus Glossatorum chorus, (vt verbis CONRADI *a*) vtat.) quodque eum sequitur, vulgus interpretum, litterarum praesidio destitutum, et commiscet antiqua nouis, quadrata rotundis, remque in se obscuram satis ac perplexam interpretamentis suis pene reddit inextricabilem. Successu tamen temporis cum litterae magis magisque excoli coeperunt, magni ICTI, et inter hos venustiores, studiorum ἀκμὴν quaerentes, inceperunt, bonis litteris et antiquitatibus bene innutriti, iura vsucapionum explicare. Quos inter omnibus fere palmam praeripuit, praecocis ac praestantissimi ingenii vir HIERON. GROSLOTIVS *b*), qui vix annum aetatis suae decimum septimum impleuerat, cum elegantissimum suum tractatum de vsu-

A 2

- a*) In triga libellorum, quibus iura vsucap. explicantur in praef. p. II.
b) In tract. de vsucapionibus Paris. 1538. qui postea insertus est EVEROTTONIS thesaur. Iur. Rom. Tom. V.

vsucapionibus ederet, sed mirum non est, quod in tam difficili materia quaedam omiserit, quippe in qua nulla fere certa atque indubitata veterum supersunt testimonia et fragmenta. Immo tanta est confusio, vt magnus ille romani iuris interpres *CVIACIVS* in Praefatione ad tit. π . de vsurpationibus et vsucapionibus nihil fere de diuersis vsucapionum formis dixerit, contentus, vt ipse ait, quae de vsucapionibus ex veterum Iuris auctorum libris a Iustiniano collecta sunt, breuiter adhibitis commentariis exposuisse. Postea vero ipse *CVIACIVS* *a*), quod hic praetermisit, suppleuit, et, breuiter quidem sed luculenter et accurate, veteris et Iustinianae vsucapionis differentias exposuit. Deinde *IAC. RAEVARDI* *b*) tractatus prodiit, quo differentiae et iura vsucapionum, ita ingeniose proponuntur atque illustrantur, vt non immerito a *IUSTO LIPSIO* *c*) laudibus ornentur, cum fuerit Belgarum, Iurisque magna spes, cuius immaturam mortem omnes dolent. Nec minorem diligentiam adhibuit *ADRIANVS PVLVAEVS* *d*) in hac materia illustranda, qui tamen in primis de prohibita furtiuarum rerum vsucapione egit, sed ob nimiam in *CVIACIVM* acerbitatem et styli vehementiam omnino fit culpabilis. Hunc excipit *M. AVRELIVS GALVANVS* *e*) Italus, cuius perspicuitatem, docendique facilitatem laudat *GREGORIVS MAIANSVS*, *f*). In auctores et senten-

- a*) ad IX libros Cod. Iust. ad tit. de vsucapione transformanda.
b) Tr. de veris vsucapionum differentiis S. Tribonianus, reperitur in *CONRADI* triga libellorum.
c) Ad libr. II. Annal. Taciti.
d) Ad legem Atiniam, reperitur in *FRANC. ZILETTI* vasta collectione tractatum vniuersi iuris Tom. XVII. fol. 216. sub rubro: de rei furtivae prohibita vsucapione, sed valde a *ZILETTO* mutilatus. Deinde insertus *OTTONIS* thes. Iur. Tom. IV. et *CONRADI* in triga libellorum illum iterum edidit.
e) De vsufructu cap. XI. et XII.
f) Lib. V. epist. 5. p. 287.

rentiam legis Atiniae, Plautiae, Iuliae et Scriboniae post PVL-
VAEVM ET RAEVARDVM fufe differuit IOSEPHVS FERNANDEZ
DE RETES, Hispanus *a*). Immo plures adhuc allegari possent
velut NICOL. CISNERVS *b*), HENRICVS GEBHARDVS *c*),
PETR. GILKENIVS *d*) et alii, sed sufficiat optimos laudasse. Pari-
ter ad quasi vsucapionem seruitutum explicandam multi Iure-
confulti humaniores operam suam nauarunt. Leges, de vsu-
capione seruitutum aduersantes in concordiam redegit ex chro-
nologicis MATHAEVS WESENBECIVS. *e*) Edidit quoque ad Le-
gem Scriboniam IACOBVS RAEVARDVS *f*) doctissimum et ele-
gantissimum tractatum, in quo praesertim de auctore, et aeta-
te legis Scriboniae doctam fecit coniecturam, quae tamen non
omni caret dubio, nec non de praescriptione seruitutum hono-
raria multa locutus est. Praecipue laudanda est dissertatio elegan-
tissima HENR. COCCII *g*), qui extraordinariam illam prae-
scriptionem praetoriam illustrauit, nec minorem laudem me-
rentur Viri celeberrimi EV. OTTO *h*), ANTON. SCHVLTINGI-
VS *i*), IO. VAN DE WATER *k*) B. BRANCHV *l*) et ANDREAS

A 3

OCKE-

- a*) Ad leges, edicta et constitutiones principum, quibus prohibita est
vsucapio, reperitur in MEERMANNI thes. Tom. VI.
b) De Iure vsucapionum.
c) De dignitate Iurisprud. et vsurpatione rerum.
d) De vsucapionibus et diuersis tempor. praescriptionibus.
e) In Parat. ad π . de seruitut. §. 5.
f) Ad leg. Scriboniam, reperitur in laud. Conradi triga libellorum.
g) In diss. de praescriptione anomala.
h) In diss. de vsucapione seruitutum, reperitur in eius dissertationum
parte I. pag. 389.
i) In Iurisprud. ante Iustin. ad PAVL. I. Sent. 17. §. pen.
k) Lib. II. Obseru. c. 18.
l) Decade altera Obs. cap. XVII. de seruitutum vsucapione.

OCKELIUS *a*), qui posterior tamen praefertim praescriptionem ad regalia et alia iura pertinentem declaravit. Inprimis quoque vir de Iurisprudencia bene meritus ABRAH. WIELINGIUS *b*) breuiter quidem et omnes fere mutationes a legibus XII. Tabb. ad Iustinianum vsque in Iurispr. restituta nobis indicat. Nouissime CEL. CONRADI *c*) iura vsucapionum secundum sensum romanorum illustrauit, sed quamuis quidem omnes fere mutationes adiecerit, attamen ordine chronologico vsus non est, ita vt idcirco mihi spicilegium reliquerit. Tentamen itaque virium mearum sumam, et vsucapionem secundum seriem temporum et ordinem chronologicum, quantum in potestate mea erit, explicabo. Placet vero in tam difficili ac paene inextricabili materia methodus proponendi chronologica, si enim hic diuersa tempora, horumque diuersa iura probe et maximeopere non discernantur, dubito, immo plane nego fore, vt quispian iura vsucapionum intelligere, et leges veterumque fragmenta rite et accurate interpretari possit: *χρονόταξις* enim est medium optimum fere et maximum. Lege sis Virum Celeberrimum et iurisprudenciae masculae et elegantioris sectatorem, quondam praecceptorem meum ad cineres omni veneratione colendum, IO. GOTFR. SAMMETIVM *d*), qui verbis WAECHTLERI *e*): *Nam si fastidimus Basilica et codicem Theodosianum, et omnes litteras, quae quaestui non seruiunt, quis nobis locum vllum in sacris relinquet?* hoc addit: *πολιτειαν*, et romanarum legum *χρονόταξις*, Theophilum, Glossaria tam profana quam νομι.

- a*) In Tr. de praescriptione immemoriali praefertim rerum dominicalium et regalium principum, itemque rerum ecclesiasticarum, mensalium, praelatorum Germaniae.
- b*) In Iurisprud. restituta, ibique in praetermissis ad HAHNIUM, p. 235.
- c*) In historia vsucapionis, reperitur in eius triga libellorum.
- d*) In dissert. de legatis poenae nomine pag. 4.
- e*) In *Διασπ.* de veter. iure enucleando, edit. Trotziana p. 388.

volumina. Sed actum agere mihi videor, si plura de usu atque praestantia chronologiae in iure differerem, in omnibus enim elegantioris ac verae iurisprudentiae scriptoribus ita laudatur, ut mea commendatione non indigeat. Si vero plura scire et legere cupis, evolve sis HAHNVIVM *a*), ANT. SCHVLTINGIVM *b*), HENRICVM BRENCMANNVM *c*), IOANNEM MERCERIVM, *d*) THEODORVM IANSON AB ALMELOVEENE), aliosque, omnes enim hic recensere animus non est. Sunt quidam, qui cum LAVTERBACHIO *f*) et aliis sentiunt, scire aetatem, qua Iureconsulti veteres et in pandectis laudati vixerunt, ad legum interpretationem et conciliationem nihil prodesse; sed tolle hanc scientiam, in multis *g*) valde errabis, quemadmodum ipse, dum existimat, GREGORIVM in codice suo Gregoriano constitutiones ab Augusto eiusque successoribus promulgatas ad Hadrianum, et HERMOGENEM ad Constantinum M. collegisse, nulla enim in toto codice Gregoriano reperitur constitutio Hadriano antiquior, et Augustus eiusque successores nunquam constitutiones ediderunt, sed potius leges veteri ritu rogarunt *b*): Sinamus igitur illos, sentiant quod lubet, acclamo illis cum REINOLDO *i*): „O nata severiori disciplinae pectora caute, ne „quis vobis tenebras offundat, caute, ne quis ab elegantiorum „iuris

- a*) In Orat. de usu chronologiae ac historiarum in iure, quam WIELING. Iurispr. restit. Part. II. p. 123. subiecit.
- b*) In orat. de Iurisprud. historica Francq. recitata.
- c*) In Diss. inaugural. de legum inscriptionibus, reperitur in WIELINGII Iur. rest. part. II. pag. 147. et idem in Alfeno ICo.
- d*) In conciliat. legum pag. 130. seq.
- e*) In praef. fastis consularibus praemissa.
- f*) In Colleg. theor. pract. pand. in prol. §. 4. n. 5.
- g*) Idem in Compendio Digestorum tit. de Orig. Iuris.
- h*) conf. BRUNQVELL. Histor. Iur. Part. I. cap. XIII. §. 2.
- i*) In orat. de inscriptionibus legum pandectarum et codicis §. 2. sine reperitur in eius opuscul. pag. 556. edit. IVGELER.

„iuris interpretum tramite vos deturbet, et in AGGVRSIANI fae-
 „culi barbariem, quam illi optimo conatu et felicissimo successu
 „fugarunt, iterum agat praecipites. Cogitate, nullius ponde-
 „ris esse rationem, qua imponere vobis magna quantumuis
 „nomina laborant.,,

Τελος των προλεγομενων.

SECTION I. DE VSVCAPIONE IN GENERE

§. I.

In omni pertractione basis et fundamentum est rei, de qua
 agitur, definitio, adiciam illam, eamque legalem. Vsu-
 capio itaque ex mente DOMITII VLPiani *a)* est adeptio do-
 minii per continuationem possessionis anni vel biennii. Huius
 vero discipulus HERENNIVS MODESTINVS *b)* libro V. Pande-
 ctarum plenius eam tradit, illamque sic definit: est adiectio do-
 minii per continuationem possessionis temporis lege definiti.
 Sed quaeritur: quaeenam definitio quoad genus sit accuratior?
 Permulti defendunt VLPIANVM, nec pauciores tamen MODE-
 STINVM; hunc cum WESENBECCIO *c)* ALCIATO *d)* et aliis de-
 fen-

a) In Fragm. tit. XIX. §. 8.

b) In l. 3. π. de vsurp. et vsucap.

c) In Comm. ad π. h. t. n. 3.

d) In disquis. de quinque pedum praescriptione §. 59. reperitur sub
 calce HIERON. DE MONTE Tr. de finibus regundis ciuitatum ca-
 strorum et praediorum, Norimb. 1710. 8. edit.

fendit CONRADI a), illius vero partes sequitur CUIACIUS b), SCHVLTINGIUS c), HAHNIUS d) aliique. Assentior VLPIANO, et puto, vsucapionem rectius dici adeptionem, quam adiectionem, quum vocabulum adeptionis magis distinctum reddat sensum. Quamuis enim lex tempus definiat, attamen per illud non simpliciter, seu immediate adiecitur dominium, sed potius per continuationem possessionis adipiscimur, seu acquirimus. Obiicit quidem CONRADI: *elegantissime dici, vsucapionem esse adiectionem domini, quoniam per eam re vera adiecitur dominium, quod ex sola traditione, aliquando etiam ex mancipatione non acquiritur.* Et hanc suam rationem in antecedentibus exemplis illustrat. Verum enim vero concedo, quod ex sola traditione, et aliquando etiam ex mancipatione, non acquiratur dominium, bene tamen illud adipiscimur, si continuatio possessionis per tempus lege constitutum accedat. Namque vsucapere est per vsum et possessionem acquirere, e) ideoque non est, vt cum GELLIO f) legamus vsuscipio.

§. II.

Definita vsucapione ad attributa recensenda me conuerto, quum vero omnium Iureconsultorum de vsucapionibus libri horum explicatione impleti sint, sufficiat, illa tantum enumerare. Vt rite constituatur vsucapio, requiritur primo bona fides, et sufficit, si modo ab initio adfuerit, mala enim fides superueniens ex Iure Romano non interrumpit vsucapionem bona fide coeptam, prout illud testatur PAVLVS g) libro LIV. ad Edictum

B

et

- a) In historia vsucap. §. VI.
- b) In not. ad Vlpiani fragmenta tit. XIX. §. 2.
- c) In Iurisprud. ante Iustin. in not. ad Vlpianum pag. 622. not. 33.
- d) In obseru. theor. pract. ad Wesenbecium h. t. ad N. III.
- e) l. 23. §. 1. ex quib. caus. maior.
- f) In not. attic. Lib. VII. cap. 10.
- g) In l. 4. §. 18. de vsurp. et vsucap.

et libro XV. ad PLAVTIUM *a)*, nec non PAPINIANVS in libro XXIII. Quaestionum *b)*, etsi hoc Papa INNOCENTIVS III. admittere nolit *c)*, omnem tamen praescriptionem, (quod *ὡς ἐν παροῦσι* dixerim,) cui mala fides superueniens accedit non sustulit, sed tantum eam, si quis rem alienam sciens, seu mala fide possidet, valet itaque ius romanum, si de suo alter alteri aliquid praestare debet, plura vide apud COCCEIVM *d)* et BOEHMERVM *e)*.

§. III.

Secundo, requiritur iustus titulus, seu causa ad dominium transferendum habilis, et quidem talis, per quam dominium irrevocabile transfertur, titulus enim revocabilis ad usucapionem constituendam non sufficit. Nec valet opinio iusti tituli, seu titulus putativus *f)*, quia proprii facti ignorantia supina est, excipe tamen, si quis, iusto errore ductus, putaverit, se habere titulum *g)*. Tertio, si usucapio procedere debet, res, quam usucapere volumus, non sit vitiosa. Quenam vero res pro vitiosa habenda, infra dicemus. Quartum requisitum est tempus legitimum, quod et statutum, constitutum et spatium solenne alibi vocatur *h)*. Cum vero hoc spatium saepius sit mutatum, huius pleniorum explicationem ad suum quodvis tempus differamus.

Qui

a) L. 15. §. 2. cod. tit.

b) L. 44. §. 2. eod.

c) Cap. vii. X. de praescription.

d) In diff. de finibus bonae fidei in praescriptionibus.

e) In Iure ecclesiast. protest. Lib. II. Tit. XXVI. §. 54. seqq.

f) Iung. l. 27. π. de usurp. et usucap.

g) l. 11. π. pro emt. cf. EVER. OTTO in comment. ad Instit. ad §. 11. de usucap. p. 220. in edit. Traiect.

h) Idem in praef. thesauri Tom. V. p. VII.

Qui vero singula cuiusvis rei vsucapiendae, vel per praescriptionem retinendae tempora inquirere vult, euoluat *EVSTATHIVM a)*, nec non *CVIACIVM b)*, qui accuratissime omnes temporales praescriptiones explicuerunt. Denique ad vsucapionem adhuc continua, nec interrupta requiritur possessio, nimirum talis, in qua quis nec naturaliter nec ciuilliter est turbatus, vel ex illa vi deiectus.

§. IV.

Haec attributa nunc enarrata, necessaria tantum sunt, si tempus ordinarium vsucapionem perficere debet, alias enim si vnum vel alterum ex his attributis deficiat, tunc praescriptio XXX annorum nihilominus rite procedit. Sed sufficiat haec ordinis causa adiecisse, progredimur potius ad tractationem ipsam, et in hac *PAVLVM c)* sequemur, qui libro *LIV.* ad Edictum eo ordine eundum esse putat, vt primo videamus, quis possit vsucapere, secundo, in quibus rebus, et tertio, quanto tempore vsucapio procedat. Initium vero, vt chronologice agamus, facimus a XII Tab. Sequitur itaque.

B 2

SECTIO

- a) De varia temporum in iure obseruatione, edidit illum *SCHARDIVS*, *Bafil. 1561.* Emendatior tamen ac locupletior in *IO. LEVNCLAVII* *Iure graeco Rom. Tom. II. pag. 207.* reperitur, ex quo deinde *δργλωττες* a *FABROTTO* *Tom. I. operum CVIACII p. 554.* insertus est.
- b) De diuersis tempor. praescriptionibus et terminis.
- c) *L.4. pr. π. de vsurp. et vsucap.*

SECTIO II.

DE STATV VSVCAPIONIS TEMPO- RE XII TABVLARVM.

§. I.

VS AVCTORITAS FVNDI, BIENNIVM: CETE- RARVM RERVM ANNVS VS ESTO

Haec sunt verba legis decemviralis in tabula VI no-
bis relictae, a) sumta sunt ex CICERONE b), qui in topicis et
in orat: pro CAECINA istud fragmentum seruauit. Ipsa lex
cum ceteris A. V. C. CCCIII proposita atque promulgata est,
prout id testantur LIVIVS c), DIONYSIVS Halicarnassensis et
POMPONIVS d). Luculentissime DIONYSIVS e) historiam an-
ni CCCIII narrans, scribit: ἔτοι οἱ δέκα ἄνδρες συγγράψαντες
νόμους, ἕκ τε τῶν Ἑλληνικῶν νόμων, καὶ παρὰ τῶν σφίσιν αὐτοῖς
ἀγοράφων ἐθισμῶν προύθησαν ἐν δέκα δέλτοις τῷ βεβλομένῳ σκα-
πῆν κ. τ. λ. „Hi decem viri leges tum ex graecorum iure,
„tum e patriis consuetudinibus conscriptas, in decem tabulis
„proposuerunt cuilibet cognoscendas etc.„ et non multo post
ipsius promulgationis facit mentionem his verbis f): ἐφέξῃς
ἔθεσαν ἐν ἀγορᾷ, τὸν ἐπιφανέστατον ἐκλεξάμενοι τόπον „una se-
„rie

- a) Vid. IACOBVS GOTHOFREDVS ad XII. Tabb. Tab. VI. p. 110. reperi-
tur in Tom. III. thesauri Ortonis.
b) CICERO in topicis cap. 4. et in Orat. pro Caec. cap. 19.
c) LIVIVS Lib. III. cap. 34. et 57.
d) l. 2. §. 4. d. O. I.
e) Lib. X. p. 681. lin. 2. edit. SYLVRGI 1586.
f) Cit. loc. lin. 18. et 19.

orie proposuerunt in loco fori maxime conspicuo. Quamuis quidem cum POMPONIO non negandum sit: quod eodem anno leges XII Tabb. pro rostris compositae essent, quo decem viris sit datum ius in ciuitate summum: vti leges et corrigerent, si opus esset, et interpretarentur: neque prouocatio ab iis, sicut a reliquis magistratibus, fieret, nihilo secius tamen anno sequenti leges has esse promulgatas certum est, et sic mirifice LIVIVS, DIONYSIVS ET POMPONIVS inuicem conspirant. Unde patet, errare RAEVARDVM *a)* in libro, quem inscripsit Tribonianum, dum putat, hanc legem anno demum trecentesimo quinto ab vrbe condita perlatam, atque in publico propositam fuisse. Meritoque recedimus a sententia QVIRINI SCHACHERI, *b)* qui vsucapionem tacito consensu, per mores et assiduam consuetudinem, inuectam esse statuit, non vero per expressam legem.

§. II.

His consideratis inquiramus, quisnam tempore et Iure XII Tabularum vsucapere potuerit? et hoc non erit difficile diiudicatu, scimus enim, vsucapionem esse modum acquirendi dominii ciuilem, fuit itaque exinde, omnibus ciuibus romanis facultatem vsucapiendi datam fuisse. Cum vero his cum peregrinis nulla communio iuris ciuilis fuerit, consequens est, vt ne his quidem vsucapere licuerit, idque indicant verba legis in Tab. III quae CICERO *c)* nobis conseruauit:

B 3

AD.

a) In TRIBONIANO f. de veris vsucapionum differentiis cap. 4. ab initio.

b) In Diff. de vsucapionibus Lips. hab. Thef. V.

c) de Officiis Lib. I. c. 12.

ADVERSUS HOSTEM AETERNAVCTORI-
TAS ESTO

Hostis vero apud veteres et sensu coaeno idem erat, qui peregrinus appellabatur, ipsam enim vocem hostis veteri Latīo nil nisi externum significare, obseruat GROTIUS *a*). Nullam itaque rem nequidem longissimo tempore sibi acquirere poterat peregrinus, dominus enim rei aeternam contra illum habebat auctoritatem i. e. semper ei erat relicta potestas, omni tempore instituendi rei vindicationem.

§. III.

Ad res quod attinet, Iure auctoritatis dominium tam mancipi, quam nec mancipi rerum acquirere possumus, pro ut testatur DOMITIVS VLPRIANVS *b*), illarum vero dominium Quiritarium, harum vero bonitarium, quia res mancipi illius, nec mancipi huius domini tantum erant capaces, quod fusius CORN. VAN BYNKERSHOEK *c*) explicuit. Sed fundorum prouincialium vsucapio erat prohibita, scil. eorum, qui non Iure Italico gaudebant, tempore enim XII Tabularum Romanorum ditio extra Italiam se non extendebat, ideoque Decemviri leges dare non poterant, deinde proprietates horum fundorum erat totius populi Romani, et possessio tantum penes priuatos, vti id THEOPHILVS *d*) eleganter exponit, dicens: Οἱ τὰ σιπενδιάρια καὶ τριβητάρια ἔχοντες πάλαι κατὰ συνχώρησιν δήμους, ἢ βασιλέως, οὐκ ἦσαν δεσπότηαι: ἢ γὰρ δεσποτεία αὐτῶν ἦν ἢ παρὰ τῶ δήμῳ, ἢ παρὰ τῶ βασιλεῖ. *Qui olim ex concessione populi vel principis*

a) de Iure Belli et Pacis Lib. II. Cap. XV. §. 5. n. 2.

b) In fragment. tit. XIX. §. 8.

c) In Tr. d. rebus mancipi et nec mancipi Cap. VI. p. 121.

d) THEOPHILVS in paraphrasi Inst. §. 40. I. d. R. D.

cipis stipendiaria vel tributaria praedia habebant, domini non erant, nam dominium illorum erat apud populum aut apud principem. Simpliciter ideo dicuntur interdum possessiones, cum vero ad haec praedia ius civile regulariter non extendetur, minime quoque in illis vsucapio locum reperire potuit, quod testatur PAVLVS a): in vectigalibus et in aliis praediis, quae vsucapi non possunt; immo hoc quoque IVSTINIANVS b) asserit, et exinde non male eliciunt, quod supra adducta VLPIANI verba, nempe vsucapione dominium tam mancipi, quam nec mancipi rerum acquiri posse, tantum sint intelligenda de rebus mobilibus, cui sententiae HEINECCIUS c), sequutus CYACIVM d), fauet.

§. IV.

Porro hoc tempore nullae, nisi res corporales vsucapiebantur, incorporales enim veluti seruitutes non poterant possideri, dum ad vsucapionem constituendam requirebatur ex lege XII Tabb. vsus fundi, i. e. possessio, seu talis vsus, qui cum possessione est coniunctus, quod AELIVS GALLVS, quem et GELLIYS et alii frequenter iuris auctorem laudant, docet, ait enim apud FESTVM e): Possessio est vsus agri aut aedificii. Idem testatur IA VOLENS f) libro XV Epitomarum, ubi: Possessio, inquit, vsus, ager proprietatis loci est. Accurate itaque CAIVS g), qui a IAC. GOTHOFREDO assiduus legum XII Tabularum collector appellatur, lib. IV. ad Edictum prouinc: Vsucapionem
in-

- a) l. 12. d. Publ. in rem act.
- b) l. un. C. d. vsucap. transform.
- c) in synt. antiquit: Libr. II. Tit. VI. §. 2.
- d) in paratit. ad tit. C. d. vsucap. transf.
- e) de Verb. Signif. sub voce: possessio.
- f) l. 115. d. Verb. Signif.
- g) l. 9. d. Vsurp. et vsucap.

inquit, recipiant res corporales. Porro omnes res, quae non erant in commercio, non poterant vsucapi; illas enim alienare erat prohibitum, iam vero alienatio etiam continet vsucapionem, prout id PAVLVS a) lib. XXI ad Edictum monet, ex quo clarissime constat, cur nec res sacra, nec sancta, nec publica, nec populi Romani vsucapi poterat.

§. V.

In re furtiuâ nunquam procedebat vsucapio, teste POMPO-
NIO, b) IULIANO, c) et IUSTINIANO d) supra etiam (Sect. I. §. 3.) iam est annotatum, quod ad constituendam vsucapionem res non vitiosa requiratur, cum vero rei furtivae furto ablatae, vitium quoddam inhaereat, in Tab. II. a Decem viris statutum est:

FURTIVAE REI AETERNAVCTORITAS
ESTO.

Huius vero legis a fuit vis et potestas, ut dominus rem suam, forte amissam, in aeternum, id est, omni tempore et a quocunque possessore vindicare possit. A quocunque possessore dico, quia furti vitium ipsi rei inhaeret, nec admittenda est sententia HEINECCIÏ e) aliorumque, qui putant, hoc tantum de fure ipso esse intelligendum; fac enim, illum, qui rem possidet, esse in bona fide, attamen furti vitium nunquam purgari pote-

a) l. 23. d. V. S.

b) l. 24. pr. de vsurp. et vsucap.

c) l. 33. eodem.

d) §. 2. I. de vsucap.

e) in syntagn. Antiquit. Lib. II. Tit. VI. §. 4. ab initio.

poterit, sed id potius erit iuris, quod POMPONIVS *a)* refert: ubi lex inhibet vsucapionem, bona fides possidenti nil prod-est. Huc quoque pertinet tignum furtivum aedibus vineisque iunctum, domino enim illud vindicanti, si solutum sit, semper cedit, et nulla huic obstat vsucapio, ait lex XII. Tab. *b)*

TIGNA QVANDOCVNQVE SARPTA, DONEC
DEMTA ERVNT, VINDICARE IVS ESTO.

§. VI.

Intuitu rerum leges XII Tabularum *c)* quoque vetabant spatii quinque pedum vsucapionem, quod olim inter agros confines vacuum relinquebatur. Fragmentum huius legis sic se habet:

INTRA QVINQVE PEDES AETERNAVCTORI-
TAS ESTO.

CICERO *d)* hoc nobis iisdem fere verbis reliquit. Ser-
mo hic est de itinere, quod ad culturam agri accedit. Iter
enim, quo non ad culturam pervenitur, capitur vsu, scilicet quod
in vsu biennio fuit, ut hoc commemorat AGGENVS VREICVS
ad IVNII NYPSI libellum in interpretationibus, citante ANDR.
ALCIATO *e)*. Oriebantur itaque de agris duae controuersiae,
vna de fine, altera de loco, seu proprietate, ut hoc inter rei
C
agra-

- a)* l. 24. pr. π . de vsurp. et vsucap.
b) in Tabula VI. in legibus a GOTHOFREDO restauratis.
c) in Tabula VIII.
d) de legibus lib. I. cap. 21.
e) in disquis. de 5 pedum praescriptione §. 16 et 17.

agrariae scriptores commemorat FRONTINVS a) Materiae controuersiarum, inquit, sunt duae, FINIS ET LOCVS etc: Immo illud ostendunt Imppp. THEODOSIVS M. ARCADIVS ET HONORIVS b) his verbis: Cunctis motionibus et machinis amputatis FINALIBVS IVRGIIIS communem modum, quem praescripsimus: ac de eo tantum spatio h. e. quinque pedum, qui veteri iure praescripti sunt, sine obseruatione temporis, arbitros iustissimos iudicare: Quod SI LOCA in controuersiam ueniant etc: Sed prior tantum controuersia scilicet de fine huc pertinet, est enim ea, quae intra quinque pedes mouetur, teste FRONTINO, qui dicit: de FINE similis est controuersia, nec dubium est, quin supra de finis conditione dixerim, nam et eadem lege (scil. Mamilia) continetur, et de quinque pedum agitur latitudine; hinc finalis quaestio vocatur a PAPINIANO c). De loco controuersia est, quicquid excedit praescriptam latitudinem, et haec huc referri non debet.

§. VII.

His praemissis accuratius paulo inquiramus, quidnam lex XII Tabularum circa hanc materiam praeceperit. Necessarium erat, prout iam dictum, ut inter fundos confines semita modica, et quidem quinque pedes lata, vacua relinqueretur, ea ex ratione, quia tale spatium versura aratri requirebat, testante AGGENO VREICO d): Quoniam, inquit, hanc latitudinem vel iter ad culturas accedentium occupat, vel circumactus aratri. Immo PAVLVS e) aliam rationem suppeditat, dum ait: ut fines terrae per terminos regantur, ne dissipentur, ut ab utrisque

- a) de limitibus agrorum pag. 52. male itaque hunc LYDOVICI in doctr. Pand. pag. 194 FRVNDINVM appellat.
 b) l. 4. C. Theod. finium regund.
 c) l. II. π. finium regund.
 d) AGGENVS VREICVS in tr. de limitibus. e) Lib. I. Sent. 16. tit.

que quinque pedum loco teneantur. Haec vero semira seu spatium quinque pedum XII Tabb. iure vsucapi non poterat, ob auctoritatem rei rusticae et fauorem agri culturae, haec enim apud veteres Romanos quam maxime colebatur.

§. VIII.

Denique intuitu rerum religiosarum in Tabula X legum decemviralium constitutum inuenimus:

FORI, BVSTIVE AETERNAVCTORITAS
ESTO.

Inter omnes constat, quanta cum industria et religione veteres Romani Deos coluerint, immo quanto cum feruore pro aris et focis dimicauerint, adeo, vt, quod CICERO *a)* ait: diligentius vrbs religione, quam ipsis moenibus, cingeretur. Deriuatur ex hoc fonte Romanorum diuisio rerum in diuini et humani iuris: illae iterum erant vel sacrae vel sanctae vel religiosae, prout scil. res vel Diis superis vel inferis s. Manibus vel Medioximis dedicabantur et consecrabantur. Ritus hunc consecrationis accurate describit HEINECCIUS *b)*. His solennibus peractis, res in Deorum dominium transibat, et nunquam priuatus illud acquirere poterat, fuit itaque exinde has res, scilicet diuini iuris nunquam vsucapi potuisse, teste CICERONE *c)*, qui expresse dicit: Nihil mortales a Diis immortalibus vsucapere possunt *d)*. Cum vero Romani putarent, hoc lege naturae,

C 2

com.

a) de natura Deorum lib. III. cap. 40.

b) in synt. antiquit. Lib. II Tit. I.

c) de haruspicium responsis.

d) l. 9. π. de vsurp. et vsuc.

communicare iure gentium sancitum esse, Decemviri adhuc addebant, quod nec forum nec bustum vsucapere licitum sit. Sepulchrum, tanquam res diis Manibus consecrata, iam erat locus religiosus, et vsu acquiri ideo non poterat, nominatim itaque de foro constituiebant, vt hoc, tanquam sepulchri accessio, eiusdem iure frueretur.

§. IX.

Forum hic idem significat, ac vestibulum sepulchri, CRE-
RO a) enim ait: Forum i. e. vestibulum sepulchri, bustumue vsucapi vetat ius sepulchrorum. Vestibulum vero sepulchri erat ille ambitus seu spatium vicinae areae, quod proxime sepulchro adiacebat, et hoc quoque in monumentis plerumque indicatur, vt quilibet sciat, quaenam res esset religiosa, eoque ipso vsucapi non possit. Docet hoc apud PETRONIUM b) Trimalchio testamentum condens: „Quid dicis, inquit, amice
„carissime? aedificas monumentum meum, quemadmodum
„te iussi? Valde te rogo, vt secundum pedes statuae meae ca-
„tellam singas et coronas et vnguenta et peractas omnes pu-
„gnas, vt mihi contingat, tuo beneficio post mortem viuere.
„Praeterea, vt sint in fronte pedes centum: in agrum pedes
„ducenti.„ Nec non HORATIUS: c)

*Mille pedes, inquit, in fronte, trecentos cippus in agrum
Hic dabat:*

Cippus enim hic nihil aliud est, quam columella in sepulchris posita; cui tale quid inscribatur, quod videre est EX PER-
SIO d), qui dicit: - - nunc

a) de legibus lib. 2.

b) in satyric. pag. m. c. 80.

c) Sermon. libr. I. Sat. VIII. vers. 12.

d) Sat. I. vers. 36.

nunc non cinis ille Poetae
Felix? non leuior cippus nunc imprimit ossa?

Immo multo adhuc lucentius idem patet ex SICULO FLACCO a): *Inspiciendum erit et illud, ne, quoniam sepulchra in extremis finibus facere soliti sunt, et cippos ponere, aliquando cippus pro termino errorem faciat.* Si forte litterae detritae vel consumtae fuerint, ita, vt legi amplius non possit, quid in hoc scriptum sit.

§. X.

Busti quoque vsucapio prohibita est; videamus vero, quid hoc loco sub hac voce sit intelligendum. FESTVS b) sequentem nobis praebet descriptionem: *BVSTVM proprie is dicitur locus, in quo mortuus est combustus et sepultus, diciturque bustum quasi bene vsutum.* Differt itaque bustum a sepulchro et vstrina, illud enim eum tantum locum significat, vbi quis sepultus, haec vero locum, vbi cadauer hominis quidem vrebatur, sed ossa et cineres eius non condebantur, vt hoc FESTVS eodem loco docet: *Vbi combustus quis tantummodo, alibi vero est sepultus, is ab vrendo VSTRINA vocatur.* Ex his videmus, bustum sub se comprehendere tam sepulchrum, quam vstrinam, in propria sua et antiqua significatione, recentiori tamen aevo promiscue vsurpatur, mox enim significat sepulchrum, mox vstrinam. Cum vero hic de tempore XII Tabularum sermo sit, quilibet facile videt, hoc loco antiquiorem illam significationem huius vocis esse retinendam, quod scilicet tam locum, vbi quis vrebatur, quam sepulchrum simul denotet. Errat

C 3

itaque

a) de conditionibus agrorum.

b) de verb. signif. sub voce: *bustum*.

itaque cum HOTTOMANNO, IAN. VINC. GRAVINA ^{a)}, qui putat: bustum esse eum locum, vbi cadauer fuerat exustum, siquidem alibi conditum fuisset. Addit quidem rationem, scribens: „Si enim bustum pro ipso sepulchro accipiemus, inutilem hanc reddemus legem. Siquidem sepulchra per se satis ipso „religiosi iure vsucapionem excludebant: nec quidquam nominatim noua lege caueri oportebat., Sed quis vnquam recte dixit, quod bustum pro ipso sepulchro hic accipi debeat? negamus hoc, et potius FESTVM scriptorem hac in re omnino antiquissimum sequimur. Sensus vero legis huius decemuiralis hic erat: Cum satis notum sit, res, quae in Deorum sunt dominio, non posse vsucapi, prohibeatur etiam accessions iure, vestibulum sepulchri, et eum locum, vbi quis crematus et sepultus est, per vsum acquirere. Decemuii itaque id, quod antea iam iuris erat, extenderunt, sepulchrum enim, vt iam dictum, tanquam res religiosa, per possessionem acquiri non poterat, posuerunt ideo bustum, cuius vocis significatio omnino latius patet, quippe quae eum locum, vbi quis non tantum sepultus, sed etiam simul exustus est, denotat.

§. XI.

Pertractatis ac recensitis rebus, quae vsucapi poterant, vel non, tempestiuum est, vt consideremus, quanto nempe tempore Iure XII Tabb. vsucapio perficiatur. Vt vero hic accuratius procedamus, non abs re fore arbitramur, si pauca, de computatione temporis, in vsucapione adhibenda, praemitamus. Scimus, Romanos non vno eodemque modo in Iure tempus computasse, mox enim a momento ad momentum computant, ita, vt ne hora quidem deficere debeat, ad tempus perficiendum: mox vero sufficit, si quis vltimum tantum diem attigerit,

a) in operib. pag. 264. edit. MASCOVIAN:

sit, illa computatio dicitur naturalis, haec civilis, ut id fu-
 sius explicuit IO. CONR. RÜCKERVS *a*). Inquirendum itaque
 est, quatenam in vsucapione adhibeatur? inquit VENVLEIVS
 SATVRNINVS *b*): „in vsucapione seruatur, ut etiam, si minimo
 „momento nouissimi diei possessa sit res, nihilominus replea-
 „tur vsucapio, nec totus dies exigitur ad explendum constitu-
 „tum tempus., Ex his videmus in vsucapione civilem tempo-
 ris computationem requiri, ita ut non ab hora ad horam, non
 a momento ad momentam, sed a die ad diem computetur, et
 vsucapio procedat, si modo vltima dies sit incepta. Id quo-
 que DOMITIVS VLPIANVS *c*) testatur, qui: in vsucapionibus,
 „inquit, non a momento ad momentum, sed totum, postre-
 „mum diem computamus., Varie quidem legis huius verba
 a iureconsultis interpretationibus mutilantur et explicantur, sed
 placet prae ceteris crisis RÜCKERI *d*), qui solam interpunctio-
 nem hic adiicit, et post verbum *totum*, comma ponit, et sic
 legit: *Sed totum, postremum diem computamus*, quo ipso tota
 lex facilis est intellectu, etenim mens VLPIANI est: In vsucapi-
 onibus postremum diem non a momento ad momentum, sed
 totum computamus.

§. XII.

His praemissis ad ipsam tractationem redeamus, quantum
 scilicet temporis spatium ad vsucapionem implendam requira-
 tur. Lex ait :

VS

- a*) in diff. de civili et naturali temporis computatione in iure cap. 1.
b) l. 15. pr. π . de diuers. temp. praescript.
c) l. 6. π . de vsurp. et vsucap.
d) in diff. laud. cap. 2. §. 4. seq.

VS AVCTORITAS FVNDI, BIENNIYM: CETE-
RARVM RERVM ANNVS VS ESTO

Vfucapio itaque vel biennio vel anno absolvitur. Fundus acquiritur biennio, sed nonne etiam per fundum hic intelliguntur aedes? neququam, et plane nescio, cur iure consultorum fere omnes putant, hoc loco sub fundo etiam aedes comprehendendi. Laudant FLORENTINVM a), qui libro VIII Institutionum expresse dicit: *Fundi appellatione omne aedificium et omnis ager continetur*. Allegant porro VARRONEM b), immo citant IAVOLENVVM c), qui ait: *Fundus est omne, quicquid solo tenetur*. Praeterea hoc ex VLPIANO d) et denique ex THEOPHILO e), probant, qui posterior male et ex errore historico, loco verborum: Iure ciuili etc. τὸ τῆ δωδεκαδέλτε νόμῳ ponit. Sed sole meridiano clarior est locus CICERONIS f), qui dicit: „Vfus auctoritas fundi biennium est, sit etiam aedium? „At in lege aedes non appellantur, et sunt ceterarum rerum, „quarum annus est vfus.,, Ex hoc enim videmus tempore XII Tabularum aedes sub fundi nomine non fuisse comprehensas. Quicquid alii dicant, aut est error historicus, vt apud THEOPHILVM, aut error ex negligentia chronologiae ortus, cum IAVOLENVS, FLORENTINVS, VLPIANVS ET VARRO de recentioribus temporibus scribant. EX THEOPHILO id certe probari nequit, auctoritas enim CICERONIS multo maior est illius; agnoscimus quidem THEOPHILVM tanquam bonum et eruditum

a) l. 211. π. de Verb. signif.

b) de lingua lat. lib. 4.

c) l. 115. π. de Verb. Signif.

d) in Fragm. tit. XIX. §. 8.

e) in paraphr. ad Inst. de vfucap. in pr.

f) in topicis. §. 22.

tum interpretem, immo concedimus HEINECCIO *a*), illum esse scriptorem non futilem, sed doctum et IVSTINIANO *ὄν-
χρονον*, sed vix calculum eius sententiae adiecerim, si dixisset, bonum illum semper fuisse historicum *b*).

§. XIII.

THEOPHILO verba Institutionum *c*): *Iure civili* repugnant, hic enim ius civile stricte sic dictum non denotat Ius XII Tabularum, sed potius ius per interpretationem iurisprudendum introductum, teste POMPONIO *d*). De hoc itaque tempore omnino etiam VLPiani locus est sumendus. Minus recte itaque IO. BORCHOLTEN *e*), FRANCISCVS BALDVINVS *f*), IAC. RAEVARDVS *g*), CVNR. RITTERSHVSIVS *h*), PAVLVS MERVLA *i*), M. AVREL. GALVANVS *k*), IAN. VINC. GRAVINA *l*), CHR. GOTFR. HOFFMANNVS *m*), IO. GOTTL. HEINECCIUS *n*) et alii sentiunt, quod iure XII Tabb. immobilia biennio, et mobi-

D

lia

a) in Elem. Jur. civ. sec. ord. Pand. tit. de SCto Maced. §. 169.

b) conf. BRVNQVELL. in hist. Jur. P. III. M. I. Cap. II. §. 7. pag. 300. seq. vnde et MERILLIVS Animadversiones in eum scribere voluit vid. Lib. VIII. obs. 27.

c) pr. I. de vscapion.

d) l. 2. §. 5. et 12. π. de O. I. conf. l. 51. §. 2. ad leg. Aquil.

e) in Comment. ad Inst. h. t. ad pr. pag. 87. b.

f) in IVSTINIANO pag. 19. edit. GYNDLING.

g) ad leg. Scriboniam cap. 2. Idem in Triboniano cap. 3.

h) in comment. ad XII. Tabb. p. 133.

i) de legibus pag. 163.

k) in diss. d. Vsfuuctu cap. XII. pag. III.

l) in operibus tom I. Lib. II. cap. 39. pag. 195. ed. MASCov.

m) in histor. Iuris. tom. II. pag. 212.

n) in synt. Antiquit. tit. de Vsc. §. 2.

lia anno vsucapta fuerint. Lex enim asserit: Fundi vsus auctoritas biennium esto, et CICERO *a)* expresse: Aedes, inquit, in lege non appellantur, et sunt ceterarum rerum, quarum annuus est vsus. Sensus itaque legis Decemuiralis hic est: Fundus i. e. praedium rusticum et res mancipi biennio, ceterae vero res omnes, aedes aequae ac res mobiles, anno vsucapiuntur. His mihi iura, quae tempore τὸ δωδεκάμηνας a Decemuiris constituta sunt, satis recensuisse videor.

S E C T I O III.

DE VSUCAPIONIS STATV TEMPORE DISPV TATIONVM FORI.

§. I.

Iureconfulti per interpretationem quoad personas, quibus permiffa erat vsucapio, nihil mutauerunt, ratione rerum vero omnino nunc est discrimen inter hoc et XII Tabularum tempus. Vsucapionem enim biennalem, quae antea in fundis tantum locum habebat, (Sect. II. §. XII et XIII) ad aedes extenderunt, ita ut hae perinde ac fundi, non prius, nisi biennio possint vsucapi. Hoc CICERO *b)* nos docet: „Lex, inquit, vsus et auctoritatem fundi iubet esse biennium. At vitumur, eodem iure in aedibus, quae in lege non appellantur. Non absque ratione dicit: eodem iure vitumur et in aedibus, lex enim, scilicet XII Tabb. non iubet vsus et auctoritatem aedium esse biennium, sed fundi tantum, ast per interpretationem prudentum introductum est, ut hoc quoque valeat in aedibus, ait enim

a) in Topicis cap. 23.

b) in orat. pro CAECINA cap. 54.

enim *TULLIUS* a). „Quod in re pari valet, valeat in hac, quae
„par est, ut, quoniam auctoritas fundi biennium est, sit etiam
„aedium. At in lege aedes non appellantur, et sunt ceterarum
„omnium, quarum annuus est usus. Valeat aequitas, quae
„paribus in causis paria iura desiderat.„ Porro hoc probari
potest ex textu Institutionum b), ubi legitur: *IVRE CIVILI con-*
stitutum fuerat, ut, qui bona fide . . . rem emerit . . . is eam
rem, si mobilis erat, anno ubique uno, si immobilis, biennio . . . usu-
caperet. Ius enim civile hic nihil aliud significat, quam inter-
pretationem prudentum, et disputationes fori, quod iam Sect.
II. §. XIII notatum est. Sequitur itaque exinde, *VI VLPIANI* c)
locus non de alio, quam de hoc tempore sit assumendus, dicit
enim: *Vsucapio est domini adeptio per continuationem pos-*
sessionis anni vel biennii, rerum mobilium, anni, immobili-
um, biennii.

§. II.

Per disputationes fori, seu prudentum interpretationes, in-
troducenda quoque est servitutum per usum acquisitio. Cum
enim in XII Tabulis requiretur usus, quod idem denotat, ac
possessio, sequitur, ut in servitutibus, quae tanquam res in-
corporales possideri non poterant d), *vsucapio* locum non ha-
beret. Sed Iureconsulti fingebant quandam quasi possessio-
nem servitutum e), ita, ut ob hanc possessionem, bona fide
coeptam, etiam servitutes *vsucapi* possent, quia omnino in-
tererat, haec iura aequae ac dominia rerum corporalium esse

D 2

certa

a) in Topicis ad *TREBATIVM* cap. 23.b) pr. I. de *vsucap.*

c) in Fragment. tit. XIX. §. 8.

d) *PAVLVS* in l. 14. π. de servitutibus.

e) l. 23. §. 2. π. ex quibus caus. mai. et l. 32. in fine de S. P. V.

certa. Praeclare hoc docet CICERO a): *Fundus*, inquit, a patre relinqui potest: at usufructio fundi, hoc est, finis sollicitudinis ac periculi litium non a patre relinquitur, sed a legibus. *Aquae ductus, haustus, iter, actus a patre, sed rata auctoritas harum rerum omnium a Iure civili sumitur.* Expresse hic ius civile opponit legibus scilicet decemviralibus, dicit enim usufructionem fundi originem debere legibus, ratam vero auctoritatem servitutum, scilicet harum per usum acquisitionem, ortum a Iure civili trahere, nam rata auctoritas nil aliud denotat, quam vindicationem servitutum et robur, quod iureconfulti iis accommodarunt, si cum fundis possessae et acquisitae fuerint. Immo quod Iure civili seu media Iurisprudencia usufructu capere servitutes licuerit, ex eo docet M. AVREL. GALVANVS b), quod, ea declinante, usufructio illarum fuit Scribonia lege sublata. Sed idem docemur, cum ad ipsam XII Tab. legem notet in topicis TULLIVS: Aequitas paribus in causis paria iura desiderat, nam eo magis ICI usufructionem ad servitutes extenderunt, quia servitutes rebus immobilibus similes sunt, immo ipsorum praediorum qualitates c). Ex his quoque conici potest, quod servitutum haec usufructio fuerit biennalis, accedit enim adhuc, quod PAVLVS d) expresse dicat, servitutem biennio amitti, et usurpatam biennio recipi posse.

§. III.

Per interpretationem prudentum introducta quoque videtur rerum immobilium longi temporis praescriptio. Cum enim non semper usufructionis introductae finis esset obtinendus, nempe ut dominia sint certa, finisque litium sit sperandus, et negligenter

a) in Orat. pro CAECINA §. 74.

b) de Usufructu cap. XII. pag. 112. n. III.

c) Jung l. 86. de V. S.

d) Paul. lib. I. tit. 17. §. 2. sent. recept.

gligentia dominorum puniretur, quia interdum vitium vel rei vsucapiendae, vel personae vsucipienti, inhaerebat, ita, vt vsucapio procedere non possit, Iure consulti aequitate commoti statuerunt, vt, qui rem iusto titulo bonaque fide per longum temporis spatium sine vitio possedisset, is per exceptionem longae possessionis contra dominum rem suam vindicantem se defendere possit. Huic exceptioni, quippe quae maxime ab vsucapione, a Decemuiris introducta, recedebat, nouum nomen praescriptionis imposuerunt. Hanc coniecturam protulit CONRADI^{a)}, et probabiliter illam defendit ex lege Plautia, quae iam longa possessione capionis mentionem facit cf. Sect. IV §. 6.) Cum vero haec lex multo ante AVGVSTI tempora lata sit, haud parum roboris huic coniecturae accedit, quod Iurisconsultorum disputatione, et deinde simul quoque iurisdictione praetoris ante principum adhuc tempora a veteri vsucapione discessum sit.

SECTIO IV.

DE LEGE ATINIA, PLAVTIA ET IVLIA.

§. I.

Sic itaque se habebant iura vsucapionum a tempore XII Tabb. ad interpretationem prudentum vsque, videamus nunc porro, a quo, quando et quomodo illa subsequenter temporibus, vel aliquid addendo vel detrahendo, mutata sint. Primum *κατὰ χρόνότητιν* obtinet locum lex ATINIA, quae perperam in Institutionibus^{b)} ATILIA et apud THEOPHILVM ὁ Ἀτίλιος νόμος audit,

D 3

^{a)} CONRADI in historia vsucapionum §. X et XI.

^{b)} §. 2. I. de vsucap.

dit, obstat enim auctoritas GELLII et Pandectarum Florentinorum. Incerta est legis huius aetas, ita, VI PVLVAEVM, doctam ignorantiam profiteri, non puduerit, immo alii silentio aetatem omittunt, vt GRAVINA *a)*, qui contentus est, dixisse, hancce legem ante NIGIDIUM FIGVLVM et CICERONEM *b)* esse latam, sed maxime probabilis est sententia FIGHII *c)*, latam esse hanc legem c. CORNELIO CETHIGO ET Q. MINVTIO RVFO CONSVLIBVS A CAIO ATINIO LABEONE Tribuno plebis A. V. C. DLVI.

§. II.

Ipsa lex ATINIA teste GELLIO *d)* et PAVLO *e)* sequentis erat tenoris:

QVOD SVBREPTVM ERIT EIVS REIAETERNA
AVCTORITAS ESTO: NISI IN POTESTA-
TEM EIVS CUI SVBREPTA ERIT
REVERTATVR.

Priora verba GELLIVS nobis reliquit, posteriora vero, quae restringendi caussa adiecta sunt, restituit PAVLVS. Omnino itaque lex XII Tabb. ratione vsucapionis rerum furtiuarum valde est mutata, primum enim caput, quod GELLIVS reliquit, magis est extensum, cum VOX SVBREPTVM latius pateat, quam furtiuum; indeque facile perspiciamus, male PVLVAEVM *f)*,
GRA-

a) in Origin. Iur. Ciu. lib. III. c. 64. pag. m. 395.

b) iunge sis Orat. in VERREM lib. I. c. 42.

c) Annal. rom. tom. II. pag. 255.

d) in Noct. atticis Lib. XVII. cap. 7.

e) l. 4. §. 6. de Vsurp. et vsucap.

f) ad leg. Atiniam cap. 2. et 13.

GRAVINAMA), HEINECCIUM b) aliosque putasse, quod prius huius legis caput mera tantum sit repetitio legis XII Tab. cuius verba erant: REI FURTIVAE AETERNA AVCTORITAS ESTO. Subreptum enim non tantum res, quae furto nobis ablatae sunt, comprehendit, sed simul res amotas, id quod iam IAC. GOTHOFREDVS c), GRONOVIVS d), GOTFR. MASCOVIVS e), CONRADI f) aliique obseruarunt.

§. III.

Alterum caput prioris continet exceptionem, dicitur nempe: RERVM SVBREPTARVM NVNQVAM PROCEDIT VSVCAPIO, NISI IN POTESTATEM EIUS, CUI SVBREPTA ERIT, REVERTATUR. Patet ex his, eo in casu, qui in altero capite reperitur, deinde omnino vsucapionem locum habuisse, quae tamen iure XII Tab. ratione rei furtivae indistincte nunquam procedere poterat, potius huius erat aeterna auctoritas (cf. Sect. II §. V.). Sed quid per verba significatur: In potestatem eius, cui subrepta erit, revertere? PAVLVS g) hoc docet libro LIV ad Edictum; sic acceptum est, inquit, vt in domini potestatem debeat reuerti, non in eius utique, cui subreptum est. His verbis idem dicere voluit, ac non praecise requiri, vt res in potestatem eius, cui subrepta est, redeat, sed sufficiat, si in domini scientis potestatem reuerfa fuerit: dico in domini SCIENTIS potestatem, hoc enim necessario requiritur, si enim rem suam esse ignoret, non

a) loc. cit.

b) in historia Iur. Lib. I. §. 89.

c) ad XII. Tab. Tab. 2

d) in Comment. ad GELLIVM d. l.

e) in annotat. ad GRAVINAM l. c.

f) in not. ad PVLVAEI tr. de lege Atinia pag. 78.

g) l. 4. §. 4. et §. 21. et l. 49. de vsurp. et vsucap.

non creditur, in potestatem eius rediisse, etsi illius possessionem adeptus sit, quod PAVLVS loco laud. §. 12. monet *a*). Sed hoc ideo adieci, quia omnes fere, qui hanc materiam pertractant, sibi satisfecisse persuadent, si modo dixerint: quod haec lex rerum subreptarum vsucapionem inhibeat, antequam ad dominum reuerfae fuerint, quam minus accurate vero sic scribant, ex allegato PAVLI loco perspicere quilibet potest.

§. IV.

Porro, quidnam haec verba: in potestatem alicuius venire: sibi velint, optime docent CASSIVS ET SABINVS, quorum fragmentum IVLIVS *b*), libro singulari ad legem FVSIAM CANINI-AM, reseruauit. In potestatem domini, aiunt, rem furtiuam venisse videri, et si eius vindicandae potestatem habuerit. Et PAVLVS *c*) alio loco: „Tunc, ait, in potestatem domini rediisse dicendum est, cum possessionem eius nactus sit, vt iuste auelli non possit.“ Iubet ideo lex, vt sufficiat ad vsucapionem rite formandam, si modo dominus notitiam quandam de re sua acceperit, et illam tanquam suam agnouerit, quia tunc semper ei potestas competit, rem suam vindicandi; minus accurate ergo sentiunt GRAVINA *d*) et HEINECCIUS *e*) qui praecise requirunt, vt res ad verum dominum sit reuerfa. Sic enim IVLIVS *f*) manifeste iis repugnat, dum ait: „Sed, etsi vindicauero rem mihi subreptam et litis aestimationem accipero: licet corporaliter eius non sim nactus possessionem, vsucapietur.“
Ex.

a) jung. l. 86. de furtis.

b) l. 215. d. V. Signif.

c) l. 4. §. 12. π. d. vsurp. et vsucap.

d) in operibus cap. 64. pag. 395. edit MASCOV.

e) in historia iuris libr. I. §. 89.

f) dict. lege §. 13.

expresse ait, licet eius non sim nactus possessionem, nam sufficit, si modo vindicandae rei potestatem habuerim.

§. V.

Secundum chronologicum ordinem iam sequitur Lex PLAVTIA seu PLOTIA, quae de rebus vi possessis idem fere, quod ATINIA de furtiuis statuit, vetuit enim illarum rerum vsucapionem, antequam in potestatem domini rediissent, eiusque in manu vitium exuissent, docente hoc IULIANO *a)* libro XLIV digestorum. Alii quidem hoc loco legem MAMILIAM explicant, sed haec intuitu vsucapionis nihil paene mutauit, sed Ius XII Tabb. ratione spatii intra quinque pedes, adhuc manet in saluo. Ad aetatem legis PLOTIAE quod attinet, probabiliter a P. PLAVTIO Tribuno plebis est rogata, M. AEMILIO LEPIDO et Q. LYCTATIO CATVLO cons. A. V. C. DCLXXV. Hoc enim anno post interfessionem LEPIDI, qui omnia fere, quae a SVLA instituta erant, tollebat, CATVLVS victor hanc legem tulit, quod pluribus probat SIGONIVS *b)*, et ex eo HEINECCIUS *c)*, qui tamen Anno V. C. DCLXIII. hanc legem attribuit, cum LEPIDI et CATVLI consularis, ut iam dictum, potius in A. V. C. DCLXXV. incidat. Alii quidem putant, hanc legem latam esse A. V. C. DCLXIV. CN. POMPEIO STRABONE et PORCIO CATONE cons. velut PARD. PRATEIVS *d)*, GRAVINA *e)*, FIGHIUS *f)*, et alio loco quoque HEINECCIUS *g)*, immo et CONRA-

E

DI

a) l. 33. §. 2. de Vsurp. et Vsucap.

b) in tr. de Iudiciis lib. II. cap. 33.

c) in hist. Iuris Lib. I. §. 96.

d) in tr. de veteribus populi Rom. legibus, reperitur in OTTONIS thesauro Tom. V. p. 510.

e) in operibus Tom. II. cap. 65.

f) in annal. Tom. III. p. 228.

g) in syntag. antiquitatum Lib. II. Tit. VI. §. 5.

DI a), aliique, sed ob CICERONIS, GELLII ET SVETONII loca a SIGONIO citata, eius sententia omnino manet verisimilior.

§. VI.

Sed illud quoque considerandum, quaenam huius legis fuerit sententia? et IVLIANVS b) ait: si dominus fundi homines armatos venientes existimauerit, (*vbi multi quidem cum* c) CUIACIO et RVSSARDO legunt: *extimuerit* c), RÜCKE-
 RVS d) *tamen omni cum modestia Florentinam defendit le-*
tionem), atque ita profugerit, quamvis nemo eorum fundum
 ingressus fuerit: vi deiectus videtur. Sed nihilominus id
 praedium etiam, antequam in potestatem domini redeat, a bo-
 nae fidei possessore vsucapitur: quia lex PLAVTIA et IVLIA
 ea demum vetuit longa possessione capi, quae vi possessa fu-
 issent: non etiam ex quibus vi quis deiectus fuisset. Ex his
 videmus, quod, cum ad vsucapionem requiretetur res non vi-
 tiosa (Sect. I §. III.) iam vero ea res, vnde quis vi deiectus, et
 quae vi possessa est, omnino in se vitium habet, haec olim
 vsucapione acquiri non potuerit, sed per interpretationem Pru-
 dentum introductum est, omnes res, quas ob vitium personae
 vel rei vsucapere erat prohibitum, per longam possessionem
 posse acquiri, patet, quod etiam rei vi possessae eodem modo
 dominium adipisci potuerimus. Sed restringitur hoc ius per le-
 gem PLAVTIAM, qua constitutum: vt res vi possessas longa pos-
 sessione capi non liceat, nisi in potestatem domini redierint.
 Non frustra dixi: res vi possessas, eae enim res, vnde quis
 qui-

a) in hist. vsucap. p. XXVIII.

b) l. 33. §. 2. de Vsurp. et vsucap.

c) conf. NOODT Comment. ad L. IV. T. II. Dig. p. 108.

d) diff. de ciuili et nat. temporis computat. cap. II. §. IX.

quidem vi deiectus est, sed si ab alio bona fide possidebantur, omnino, docente IULIANO, longa possessione capi poterant. Male itaque HEINECCIUS *a)* et SIGONIUS *b)* statuunt: lege PLAVTIA cautum fuisse, ne praedium, vnde quis vi deiectus sit, vsucaperetur.

§. VII.

Hanc legem PLAVTIAM excepit IULIA, quae eiusdem tenoris fuit, et eodem modo rerum vi possessorum vsucapionem vetuit, quare et semper a ICtis *c)* et IVSTINIANO *d)* iunguntur. Latam vero esse a C. IVLIO CAESARE dictatore ex eo conicio, quia CICERO *e)* huius iam mentionem fecit. Sed ipsam legis sententiam fufius non explico, cum ratione vsucapionis idem, quod PLAVTIA, statuerit.

§. VIII.

Sequitur lex SCRIBONIA, quae de seruitutum vsucapione extinctiua agit. Supra iam annotauimus, quod Iureconsulti etiam seruitutes vsucapi posse permiserint et introduxerint, sed hac lege interpretatio eorum restringitur. Quonam tempore haec lex sit lata, inter ICtos vsque huc nondum constat, alii enim, quod sit Plebiscitum, alii, quod sit lex consularis, putant, mihi tamen prae ceteris placet coniectura GALVANI *f)*, qui legem

E 2

a) in historia Iuris Lib. I. §. 103.

b) in tr. de Iudiciis II. 33.

c) l. 33. §. 2. de vsucap. et vsurp.

d) §. 2. l. h. t.

e) Orat. Philip. I. 9.

f) in dissertat. de vsufructu cap. XII. n. IV. pag. 113.

legem hanc latam esse a L. SCRIBONIO LIBONE, qui anno ab V. C. DCCXIX. consulatum gessit, et propterea legem esse consularem, non tribunitiam, sentit. Sed, cum, iudicio MAIAN-
SII *a)*, dissertationes GALVANI in genere hoc habeant, ut, cum sint ingeniosissimæ, magno non indigeant ingenio, quo intelli-
gi possint, sic quoque hoc loco optime suam confirmat opinio-
nem, aliorumque sententiam reiicit, euoluat itaque illum,
qui plura legere cupit *b)*.

§. XI.

Caussæ, cur per hanc legem ius ciuile mutatum est, plures
sunt, ait enim PAVLVS *c)* ad SABINVM primo quia incorpo-
rales sunt, eoque ipso possideri non possunt, et deinceps
quia tales sunt, ut non habeant certam continuamque caus-
sam. Ambæ vero hæ rationes doctoribus minime pla-
cent, quod EVER. OTTO in modo laudata dissertatione docet,
sed verum omnino est, quod ibi dicit: vnus rei plures posse
dari causas, et Iureconsultos rationibus probabilibus plerum-
que contentos esse, si de eo, quod iuris certi et explorati est,
agunt. Sed vera sine dubio hæc causâ manet, quia iniquum
videbatur, tam breui temporis spatio fundos et aedes dominis
ignorantibus seruituti aliorum subiici, et hanc quoque CEL. OT-
TO, sequutus SCHILTERVM *d)*, retinet.

§. X.

- a)* in epistolis Lib. V. epist. 5.
b) conf. EVER. OTTO dissert. de vfucapione seruitutum cap. II. §. 4.
 Part. I. dissertat. p. 419. nec non RÆVARDVS ad L. SCRIBONIAM.
 cap. I. ibique CONRADI in notis.
c) l. 14. de seruitutibus.
d) in Exercitat. ad π. XIII. thes. 5. et 6.

§. X.

Circa sententiam huius legis non vna eademque Eruditus est opinio, alii enim putant, quod omnis seruitutum vsucapio hac lege sublata sit, et inter hos reperitur HEINECCIUS *a)* et HAHNIUS *b)*, alii vero statuunt, SCRIBONIUM vsucapionem seruitutum acquisitionem tantum sustulisse, ita, vt extinctiua plane non sit prohibita, sed potius cuiilibet praedii sui libertatem tempore consueto sibi acquirere adhuc licuerit, et huic opinioni GRAVINA *c)*, OTTO *d)*, WIELINGIUS *e)*, CONRADI *f)*, aliique fauent. Ad me quod attinet, accedo posterioribus, PAVLVS *g)* enim dicit: Libertatem seruitutum vsucapi posse verius: quia eam vsucapionem sustulit lex Scribonia, quae seruitutem constituabat, non etiam eam, quae libertatem praestat, sublata seruitute, et quamuis verba haec clarissima sint, attamen, vt eo melius intelligatur ipse IULIVS addit exemplum: Itaque, ait, si cum tibi seruitutem deberem, ne mihi (puta) liceret altius aedificare, et per statutum tempus altius aedificatum habuero: sublata erit seruitus.

E 3

SECTIO

- a)* in syntag. antiqu. p. 468. et in hist. Iur. p. 188.
b) in orat. de vsu chronol. in Iure §. 48. p. 139. in WIELINGII Iurisprud. restituta, imo et RAEVARDVS ad L. Scrib. c. V.
c) in operibus Tom. II. cap. 66.
d) in differat. de vsucap. seruit.
e) in praetermissis ad HAHN. p. 236. in Iurispr. restit.
f) in historia vsucap. §. XI. et XIII.
g) l. 4. §. vi. de vsurp. et vsucap.

S E C T I O V.

DE VSVCAPIONIS MUTATIONE PER
EDICTVM PRAETORIS.

§. I.

Quamuis SCRIBONIVS nimis durum atque iniquum esse putabat, si fundi et aedes alicuius tam breui spatio temporis, scilicet biennio, ob negligentiam domini seruituti alterius subiicerentur, aequum tamen omnino Praetori videbatur, ut dominus, ob negligentiam per diuturnum tempus commissam, poena afficeretur, ita, ut etiam in seruitutibus aliquando litium finis sit sperandus. Edixit itaque: Si quis diuturno vsu et longa quasi possessione seruitutem sit nactus: ut ei necesse non sit docere de iure, quo illa constituta sit: sed utilem habeat actionem, ut ostendat per annos fere tot, non vi, non clam, non precario possedisse. Docet hoc VLPIANVS *a)* lib. LIII ad Edictum, ubi inscriptio legis scil. ad Edictum et utilis actionis allegatio indicat, Praetorem hoc edixisse; immo alio loco idem DOMITIVS *b)* ad Edict. libro XLIII refert: „Si lex agri non inueniatur, vicem legis verustatem tenere: sane enim et in seruitutibus hoc idem sequimur, ut ubi seruitus non inuenitur imposita, qui diu vsus est seruitute neque vi, neque precario, neque clara habuisse longa consuetudine vel ex iure impositam seruitutem videatur.“ PAVLVS *c)* quoque lib. XLIX ad Edictum docet: quod tria in summa sint, per quae seruitus oritur, lex, natura loci, verustas, quae semper pro lege habetur, minuendarum scilicet litium causa.

§. II.

a) l. 10. π . si seruit. vindic.

b) l. 1. §. fin. π . de aqua et aqu. plu. arc.

c) l. 2. pr. eod.

§. II.

Requiritur ad hanc praetoris praescriptionem 1.) ut praescribens usum vel quasi possessionem habuerit in fundo alieno, 2.) tanquam seruiente 3.) absque vitio i. e. non vi, clam vel precario, et 4.) per tempus diuturnum. Sed inquirendum quoque est, quantum hoc diuturnum tempus fuerit? Sane nullus dubito, quin per hoc tempus, immemorale intelligendum sit, coniunctim enim ICti ad hanc seruitutum acquisitionem verustatem, longam consuetudinem et diuturnum usum requirunt, iam vero quod hoc loco vetustas appellatur, idem alio loco tempus cuius memoria non extat, audit, evolvit POMPO-
NIVM *a)* et PAVLVM *b)*. Neutiquam itaque hoc tempus Praetoris iudicio relictum erat, sed semper tempus immemorale requirebatur, ita, ut sufficiat, si modo nullus adsit, qui hoc factum esse scit, vel ab alio, qui memoria tenuit, audiuit *c)*.

§. III.

Haec praetoria praescriptio quoque appellatur anomala 1.) cum nullum certum et definitum tempus ad implendam eam constitutum sit 2.) cum nullus requiretetur titulus, quia domini patientia illum supplebat 3.) cum alias possessio esset necessaria, in hac tamen quasi possessio sufficeret, quia res incorporeales illius capaces non erant, et 4.) quia talis servitus iure praetorio acquisita, non vera, sed quasi erat servitus, ut hoc VI-
PPIANVS *d)* et Imperator ANTONINVS CARACALLA *e)* docent.

SECTIO

- a)* l. 3. §. 4. de aqua quotid.
- b)* l. 2. §. 7. de aqua et aqu. plu. arc.
- c)* l. 2. §. 8. de aqua et aqu. plu.
- d)* l. 1. in fin. de aqua et aqu. plu. l. 5. pen. de itin. act. priu.
- e)* l. 1. C. de seruitutibus.

SECTIO VI.

DE VSVCAPIONIS STATV SVB HADRIANO AD THEODOSIVM IVNIOREM.

§. I.

Supra iam dixi, quod longae possessionis capio in rebus immobilibus per interpretationem prudentum introducta, nulum vero certum definitumque tempus adhuc statutum fuerit, noua itaque nunc oritur quaestio, quisnam huic praescriptioni legitimum annorum spatium praefinuerit? PAVLVVS *a)* libro VI. Responsorum ait: „Eum, qui in locum emtoris successit, „iisdem defensionibus uti posse, quibus venditor eius uti potuisset: sed et longae possessionis praescriptione, si utriusque „possessio impleat tempora constitutionibus statuta., Principum itaque constitutionibus hoc certum praefinitumque spatium attribuit, et quantum hoc fuerit, idem IVLIVS *b)* vnicus alio loco docet, scilicet decennium inter praesentes et vicennium inter absentes, reliqui ICTI in vnum omnes simpliciter tantum longae possessionis faciunt mentionem. Cum vero PRISCVS IAVOLENVS antiquissimus fere sit ICTUS, qui de longi temporis praescriptione scribit *c)*, is vero sub HADRIANO vixerit, et ceteri veluti VLPIANVS *d)*, PAVLVVS *e)*, CAIVS *f)*, ad edictum, sub
HADRIA-

- a)* l. 76. §. 1. de contrah. emt.
b) lib. V. sent. tit. II. §. 3.
c) l. 21. de vsurp. et vsucap.
d) l. 13. §. 1. de Iureiurando.
e) l. 4. §. 22. de vsurp. et vsucap.
f) l. 54. de euictionibus.

HADRIANI imperio a SALVIO IULIANO conditum *a*), commentati sint, valde exinde fit probabile, quod HADRIANVS quoque longae temporis praescriptioni certum tempus praefinuerit, vt res immobilis inter praesentes decem annorum, inter absentes vero viginti annorum tempore praescribi possit, cum tamen olim hoc determinatum non esset.

§. II.

Porro in rebus mobilibus longi temporis praescriptionem introduxit ANTONINVS CARACALLA, cuius rescriptorum mentionem facit AELIVS MARCIANVS *b*) libr. V. Regularum, vbi dicit: „Rescriptis quibusdam DIVI MAGNI ANTONINI ita cauetur, vt in rebus mobilibus locus sit diutinae possessionis. Quod hac lege de ANTONINO CARACALLA fermo fit, recte testatur ABRAH. WIELINGIVS *c*). Cum vero MARCIANVS CARACALLAM diuim appellet, bene omnino conicitur, eum SEVERI tempora attigisse *d*). Male itaque GVIL. GROTIVS *e*) et WIELINGIVS *f*) parum sibi conscius hac in re, aliique putant, eum tempore ANTONINI PII vixisse, nam, si hoc verum esset, fane nescirem, quomodo ad PAPINIANI librum II. de adulteriis notas scribere potuisset, quippe cuius aetas ad SEPTIMVM SEVERVM Imperatorem referenda est, prout ipse WIELINGIVS docet *g*).

§. III.

MARCIANI opinionem confirmat HERENNIVS MODERVS

- a*) conf. EVTROPIVS in breu. hist. rom. Lib VIII. cap. 9.
- b*) l. 9. de diuers. temp. praescript.
- c*) in Iurisprud. restituta pag. 375.
- d*) conf. HEYNECCIUS in hist. Iuris Libro I. §. 344.
- e*) de Vitis ICtorum Lib. II. cap. 9. pag. 170. seq.
- f*) l. c. in indice ICtorum chronolog. pag. XLII. cf. idem in ind. ICt. alphabet. pag. LXXXII. not. yy.
- g*) conf. BRVNQVELLVS in hist. Part. I. Cap. X. §. LVI. pag. 124.

STINVS *a)* lib. VI. differentiarum. Sed certum tempus, quo haec praescriptio absoluebatur, ob inopiam veterum testimoniorum, non constat. Placet tamen coniectura CONRADI *b)*, quod rebus mobilibus idem cum immobilibus tempus statutum fuerit, quoniam haec longi temporis praescriptio ad res mobiles, immobilium exemplo, translata fuerit.

§. IV.

Idem Imperator ANTONINVS CARACALLA eo quoque usucapionis statum mutauit, cum omnibus ingentis, in toto orbe Romano ius ciuitatis per famosissimam suam constitutionem *c)* dederit, quod antea ANTONINVS PIVS *d)* petentibus tantum concesserat; hoc enim tempore ratione personarum tantum usucapio augmentum accepit, ut tota illa lex XII Tabularum: *Aduersus hostem aeterna auctoritas esto*, eo ipso per illum sit abrogata, cum nullum amplius discrimen inter peregrinos et Quirites adfit.

S E C T I O VII.

DE TEMPORE THEODOSII IVNIORIS AD IVSTINIANVM.

§. I.

Talis usucapionis status fuit usque ad THEODOSIUM IVNIOREM, qui in genere, quoad iura, praescriptionem longissimi temporis, puto tricennem, introduxit. Famosissima eius extat

- a)* l. 3. de diuers. temp. praescript.
- b)* in historia usucap. §. XIV.
- c)* l. 17. de statu homin.
- d)* Nov. LXXVIII. cap. 5.

rat constitutio a), qua omnes cuiuscunque generis actiones, quae haecenus perpetuae erant, praescriptione triginta annorum voluit extingui, cum enim iam antea actio in rem specialis tanto temporis spatio consumeretur, constituit, ut eodem modo et vniuersales in rem, personales et hypothecariae, quae usque huc aeternae erant, interirent. CUIACIVS quidem putauerat, THEODOSIVM MAIOREM legis huius auctorem fuisse, sed optime mutauit sententiam suam, et IVNIORIS esse hanc legem, ipse deinde agnouit b).

§. II.

Tandem ANASTASIVS Imperator in iis actionibus, quae constitutione THEODOSIANA enumerata non erant, praescriptionem quadraginta annorum introduxit, ita, ut haec opponi possit, siue de iure priuato, siue de publico, in quacunque persona agatur c). Immo et hoc tempore status controuersiae praescribitur, prout testatur LEO d) Imperator, ait enim: *κελεύει δὲ καὶ περὶ τύχης ἐναγόμενον, εἰάν ἔμεινεν ἐπὶ τεσσαρακονταετῆ χρόνον ἐν τινὶ καταστάσει, μηκέτι παρενοχλεῖσθαι.* *i. e. praecipit etiam, ut is, cui status controuersa sit, si quidem per annorum XL. tempus, quadam in conditione manserit, non amplius molestetur.* Sed excipe eum, qui ad curialem conditionem vocatur, hic enim genitalem suum statum semper agnoscere debet, et post longissimum quoque tempus reuocatur, adeo, ut praescriptio

F 2

qua-

- a) l. 1. Cod. THEOD. de action. certo tempore finiendis. iuncta l. 3. C. Iust. de praescript. 30. vel 40. annorum. conf. Imp. LEO in libris βασιλικῶν Libro. L. tit. XIV. cap. 3. Tom. VI. pag. 519.
- b) conf. EVER. OTTO in praef. tom. V. et IAC. GOTHOFREDVS ad Cod. THEOD. tom. I. pag. 384.
- c) l. 4. C. de praescriptione XXX. vel. XL. annorum.
- d) in libris βασιλικῶν lib. L. tit. XIV. et XV. cap. 4. tom. 6 pag. 620.

quadraginta annorum eum nihil iuuet *a*). Cum enim curialium ordo, ob multa magnaue onera, sane durus esset, qui libet hunc refugiebat; ne vero quotidie imminueretur, constitutum est, vt liberi curialium eandem conditionem sequi tenerentur, ac patres eorum, et illos nulla praescriptio ab eo liberet *b*.)

§. III.

His enarratis, ea, quae in animo habebam, dixisse mihi videor: exposui omnes circa vsucapionem mutationes generales, hasque ordine chronologico, speciales enim exceptiones consulto omisi, cum certe hoc spatium, dissertationibus statutum, non sufficeret, sed magnum potius volumen requireretur. Examini eruditorum, has studiorum meorum primitias subiicio, simulque rogo, vt ea, quae perperam dicta sunt, emendent, melioraque me doceant.

F I N I S.

- a*) ANASTASIUS in l. 5. C. de praescript. XXX. vel XL. annorum.
b) conf. M. AVG. CAMPANUS de officio et potestate magistratuum romanorum Lib. I. pag. 63. seqq.

Wittenberg, Diss., 1756-58

ULB Halle

3

003 608 042

456

B.I.G.

Farbkarte #13

Black
3/Color
White
Magenta
Red
Yellow
Green
Cyan
Blue

Q. D. B. V.
DISSERTATIO HISTORICO-IVRIDICA
DE

1666
1756 6 7

VCAPIONIS STATV

EVNDVM ORDINEM CHRONOLOGI
VVM A XII TABVLIS AD TEMPORA
IVSTINIANI

QVAM
PRAESIDE
DREA FLORENTE RIVINO D
NTISSIMI SARMATARVM REGIS ET ELECTOR.
N. CONSIL. AVLICO DIGESTI VETER. PROF.
BL. ORDIN. CVR. PROVINC. CONSIST. ECCLES.
ET SCABIN. ITEMQVE ORDIN. IVR. VITEMB.
ASSESSORE

D. APRIL. CIO IOCC LVI
IN AVDITORIO ICTORVM
TVEBITVR
AVCTOR DEFENSVRVS
YSTVS GOTTHELFF SCHMVCKIVS
BVDISSINENSIS

VITEMBERGAE
TYPIS IO. SAM. GERDESII.